

De visie van Mark Savickas op loopbaanbegeleiding voor jongeren

Op 23 november 2011 was de Amerikaan Mark Savickas in ons land ter gelegenheid van de conferentie Wiens verhaal telt?, georganiseerd aan de Haagse Hogeschool. Savickas is mondiaal een van de belangrijkste experts en leidende figuren op het gebied van loopbaanontwikkeling. Hij schreef 120 invloedrijke artikelen en hoofdstukken en gaf vijfhonderd presentaties aan wetenschappers en professionals op het gebied van loopbaanontwikkeling en -begeleiding. Hij is redacteur van verschillende toonaangevende wetenschappelijke tijdschriften op het vakgebied en ontving een aantal belangrijke onderscheidingen. Ik was in de gelegenheid hem te interviewen en vroeg hem hoe hij denkt dat jongeren begeleid moeten worden bij de ontwikkeling van hun loopbaan. Hier is aan de hand van een geluidsopname een samenvatting van zijn antwoord. Savickas maakt onderscheid tussen drie vormen van loopbaandienstverlening die alle drie waardevol zijn en elkaar aanvullen. In de eerste plaats is er de beroepskeuzebegeleiding (Vocational Guidance). Hierbij worden de kenmerken van de jongere in kaart gebracht met behulp van tests die een beeld geven van de capaciteiten, interesses en persoonlijkheidstrekken. De begeleider vervult de rol van gids. Op basis van expertise en informatiesystemen zoekt hij opleidingen en beroepen die passen bij de persoon. Hij geeft een duidelijk advies of helpt bij het maken van een keuze. De tweede vorm is loopbaanonderwijs (Career Education). Deze dienstverlening gaat meer uit van de eigen beleving van de jongere en richt zich op de geleidelijke ontwikkeling van een positieve houding en constructief gedrag ten opzichte van de eigen toekomst in de maatschappij. Gestructureerde programma's bevorderen de loopbaanrijpheid. Deze programma's bestaan bijvoorbeeld uit lessen over de wereld van het werk, excursies en trainingen in het maken van keuzes. Jongeren worden zich hierdoor gaandeweg meer bewust van hun eigen invloed op hun toekomst en ontwikkelen ideeën en voorkeuren. De derde vorm is loopbaancounseling (Career Counseling). Deze vorm van dienstverlening is bedoeld voor mensen die blokkades ervaren in hun loopbaanontwikkeling. Individuele, intensieve begeleiding helpt dan om zicht te krijgen op een levensthema en op volgende stappen op weg naar een nieuw scenario. Als de Guidance en Education goed

verlopen, is de relatief dure Counseling volgens Savickas slechts nodig bij tien à twintig procent van de mensen. Hij meent dat deze laatste vorm van dienstverlening feitelijk nog ontwikkeld moet worden, zowel qua theorie als qua praktijk. Hij is van mening dat sommige begeleiders zeggen dat zij aan Counseling doen, terwijl het dan in feite gaat om Guidance of Coaching. Coaching omschrijft Savickas als het begeleiden bij verbetering van vaardigheden of prestaties. Hij heeft een duidelijke mening dat het bij Counseling moet draaien om het construeren van een plot en thema in het levensverhaal.

If you want to make God laugh: make a plan

Bij geen van de drie vormen van loopbaandienstverlening is het doel het maken van plannen op lange termijn. Vroeger golden de vijf p's: 'prior planning prevents poor performance'. Nu: 'if you want to make God laugh, make a plan', aldus Savickas. Jongeren moeten mogelijkheden leren zien in de actuele en toekomstige wereld, niet in de wereld waarin hun ouders en leraren opgroeiden. Het gaat om het leven met chaos en het ontwikkelen van aanpassingsvermogen. Behulpzaam hierbij is het bieden van rolmodellen. Een belangrijke les die jongeren moeten leren, is dat het geen mislukking is als je verandert van richting. In de jong-volwassenheid moet men naar hartenlust kunnen exploreren en experimenteren. Van hun ouders werd indertijd verwacht dat ze rond hun 22e een beroep gekozen hadden, van de jongeren van nu moeten we dat niet verwachten voor hun 32^e.

Ik kan me van harte vinden in het meeste van wat Savickas zegt. Ik denk dat het goed zou zijn als we in Nederland een herontwerp maakten voor de loopbaandienstverlening aan jongeren en dat de visie van Savickas daarvoor waardevolle bouwstenen biedt.

Tom Luken is arbeids- en organisatiepsycholoog en werkt als onafhankelijk onderzoeker en adviseur bij loopbaanvraagstukken.

